

HE 317/2018 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eräistä vakuutusmaksuista suoritettavasta verosta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi väliaikaisesti eräistä vakuutusmaksuista suoritettavasta verosta annettua lakia.

Lakia muutettaisiin siten, että satovahinko- ja kasvintuhoojavakuutukset vapautettaisiin vakuutusmaksuverosta.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian ja olemaan voimassa vuoden 2027 loppuun.

PERUSTELUT

1 Nykytila

1.1 Vakuutusmaksuverolaki

Suomessa sovellettavasta vakuutusmaksuverosta säädetään eräistä vakuutusmaksuista suoritettavasta verosta annetussa laissa (664/1966), jäljempänä *vakuutusmaksuverolaki*.

Vakuutusmaksuverolain mukaan vakuutussopimuksen nojalla kannettavasta vakuutusmaksusta on, milloin on vakuutettu Suomessa oleva omaisuus taikka täällä harjoitettuun toimintaan liittyvä tai täällä oleva muu etuus, suoritettava valtiolle veroa sen mukaan kuin vakuutusmaksuverolaissa säädetään.

Jokaisen, joka harjoittaa Suomessa vakuutusliikettä, on suoritettava veroa edellä tarkoitettua vakuutusmaksusta. Jos vakuutusmaksu suoritetaan muulle kuin Suomessa vakuutusliikettä harjoittavalle vakuutuksenantajalle, verovelvollinen on vakuutuksenottaja. Ulkomaisella ETA-vakuutusyhtiöllä on oltava veron suorittamista varten Suomessa kotipaikan omaava edustaja.

Vakuutusmaksuvero on mielletty arvonlisäverotusta täydentäväksi erityiseksi kulutusveroksi. Vakuutusmaksuveron verokanta on seurannut arvonlisäveron yleistä verokantaa ja on tällä hetkellä 24 prosenttia.

Vakuutusmaksuverolain veropohja on laaja ja se kattaa yleisesti vakuutukset, joiden kohteena on Suomessa oleva omaisuus ja elinkeinotoimintaan liittyvä etuus. Lakiin ei nykyisin sisälly toimialakohtaisia vapautuksia, joiden kohteena olisi tietty omaisuus tai etuus. Tiettyä toimialaa koskeva verovapaus merkitsisi poikkeusta lain nykyiseen rakenteeseen.

Vakuutusmaksuverolain nykyiset verovapaudet liittyvät sosiaalivakuutuksiin, henkilövakuutus-toimintaan, kansainväliseen tavaraliikenteeseen ja osittain veron kertautumisen estämiseen. Lain mukaan verosta vapaa on vakuutusmaksu, joka perustuu yksinomaan henkilö-, luotto- tai jälleenvakuutussopimukseen tai potilasvahinkolain (585/1986) mukaiseen vakuutussopimukseen taikka maasta vietävän, maahan tuotavan tai maan kautta kuljetettavan tavaran kuljetusvakuutussopimukseen tai ulkomaanliikenteeseen pääasiallisesti käytettävän meri- tai ilma-aluksen tahi muun liikkuvan kuljetuskaluston vakuutussopimukseen.

1.2 Satovahinkojen korvaaminen Suomessa

Suomessa siirryttiin vuoden 2016 alusta satovahinkojen korvaamisessa lakiperusteisesta valtion rahoittamasta satovahinkojen korvausjärjestelmästä vakuutuspohjaiseen järjestelmään. Säädösperustana olleen satovahinkojen korvaamisesta annetun lain (1214/2000), niin sanotun satovahinkolain, mukaisia korvauksia maksettiin vuoden 2015 satovahinkoihin asti. Laki kumottiin vuoden 2017 alusta lukien.

Satovahinkovakuutus tuotteiden kehittelyyn ja markkinoiden luomiseen mahdollisesti tarvittavan julkisen tuen rahoittamisesta tehtiin linjaukset satovahinkolain muuttamista koskevassa hallituksen esityksessä (HE 143/2013 vp). Linjauksen mukaan uuden vakuutuspohjaisen järjestelmän mahdollinen valtiontuki olisi perusteltua rajoittaa järjestelmän käynnistämävaiheeseen. Mahdollisten korvaavien järjestelmien kuten vakuutuspohjaisen järjestelmän rahoittamiseen mahdollisesti tarvittavan julkisen tuen menot katettaisiin maa- ja metsätalousministeriön menokehityksen puitteissa hallinnonalan sisäisin kohdennuksin.

HE 317/2018 vp

Kasvinterveyden suojelemisesta annetun lain (702/2003), jäljempänä *kasvinterveyslain*, muuttamista koskevan hallituksen esityksen (HE 104/2012 vp) käsittelyn yhteydessä eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta kirjasi mietintöönsä (MmVM 7/2012 vp), että valiokunta pitää täysin välttämättömänä, että maahamme saadaan nopeasti luotua käytännössä toimiva vakuutusjärjestelmä, jolla tuottajat voivat vakuuttaa tuotantoaan vaarallisten ja haitallisten kasvintuhoojien aiheuttamien vahinkojen varalta.

Satovahinkojen korvaamisesta annetun lain kumoamista koskevaan hallituksen esitykseen (HE 143/2013 vp) liittyvässä mietinnössä (MmVM 19/2013 vp) maa- ja metsätalousvaliokunta edellytti, että mahdollisuudet vakuutusmaksuveron välttämiseksi tai palauttamiseksi uudessa korvausjärjestelmässä selvitetään mahdollisimman nopeasti.

Asia on ollut ajankohtainen muun muassa vuoden 2017 epäedullisista sääolosuhteista maataloudelle aiheutuneiden taloudellisten vahinkojen vuoksi. Pääministeri Sipilän hallituksen vuoden 2017 kolmatta lisätalousarvioesitystä koskevista neuvotteluissa tekemän pöytäkirjamerkinnän mukaan hallituksen tuli selvittää kevään 2018 kehysriiheen mennessä mahdollisuus eräistä vakuutusmaksuista suoritettavasta verosta annetun lain (664/1966) muutokseen, jolla satovahinkovakuutukset vapautetaan vakuutusmaksuverosta joko suoran vapautuksen tai palautusjärjestelmän kautta. Selvityksessä tuli huomioida Euroopan unionin (EU) yhteisen maatalouspolitiikan tuleva uudistus sekä tarve toteuttaa järjestelmä valtiontalouden kannalta kustannusneutraalisti.

Hallituksen vuosien 2019—2022 julkisen talouden suunnitelmaa koskevista neuvotteluista huhtikuussa 2018 tekemän pöytäkirjamerkinnän mukaan hallituksen tavoitteena on luopua vakuutusmaksuverosta satovahinko- ja kasvintuhoojavakuutusten osalta. Pöytäkirjamerkinnän mukaan asia valmistellaan syksyn 2018 budjettiriiheen päätettäväksi. Hallitus päätti vuoden 2018 elokuussa pidetyssä budjettiriihessä poistaa vakuutusmaksuveron satovahinko- ja kasvitautivakuutuksilta vuosina 2019—2027.

1.3 Satovahinko- ja kasvintuhoojavakuutusmarkkinat Suomessa

Satovahinko- ja kasvintuhoojavakuutusmarkkinat ovat vasta kehitymässä Suomessa. Vuodesta 2016 lähtien poikkeuksellisten sääilmiöiden varalle hankittavia satovahinkovakuutuksia on tarjonnut kaksi suomalaista vakuutusyhtiötä. Vakuutusosalta saatujen tietojen mukaan vuonna 2018 peltoalasta oli vakuutettuna vain noin yksi prosentti. Kasvintuhoojavahinkojen varalle Suomessa ei ole tällä hetkellä tarjolla vakuutuksia.

Vakuutusten korkeaa hintaa on pidetty eräänä syynä sille, että satovahinko- ja kasvintuhoojavakuutusten kysyntä on ollut vähäistä. Eräiden arvioiden mukaan tämä johtuisi ainakin osittain siitä, että Suomessa sovellettava vakuutusmaksuverokanta on korkea.

Muina syinä vakuutusten vähäiselle kysynnälle on mainittu muun muassa se, että markkinoilla olevat vakuutustuotteet eivät ole vastanneet viljelijöiden tarpeita. Vakuutusten kattavuus on ollut suppea aiemmin voimassa olleeseen satovahinkokorvausjärjestelmään verrattuna ja vain poikkeuksellisten sääilmiöiden aiheuttamat vahingot ovat voineet tulla korvattavaksi. Lisäksi esiin on tuotu viljelijöiden epätietoisuus vakuutusperusteisesta järjestelmästä verrattuna aikaisempaan korvausjärjestelmään. Vakuutusperusteisen järjestelmän käynnistymiseen on vaikuttanut myös se, että vakuutuksia ei ole ollut tai niitä on ollut tarjolla vain vähän. Tältä osin syinä on mainittu muun muassa vakuutustuotteiden kehitystyöhön ja markkinoille saamiseen liittyvät hankaluudet.

1.4 EU:n yhteinen maatalouspolitiikka

Maatilojen vakuutusperusteisen riskienhallinnan kehittäminen ja kannattavuusongelmia helpottamaan tarkoitettujen toimien painopisteen siirtäminen tilannekohtaisista erityistilaista pitkälinjaisempaan kannattavuuden vaihtelujen ja tuotantoon liittyvien riskien hallintaan on osa valmistautumista EU:n yhteisen maatalouspolitiikan (jäljempänä *YMP*) tuleviin uudistuksiin sisältyviin riskienhallintaratkaisuihin, joita on tarkasteltu muun muassa marraskuussa 2017 annetussa Euroopan komission tiedonannoissa ruoan ja maanviljelyn tulevaisuudesta (KOM (2017) 713 lopullinen).

Satovahinkojen vakuutusperusteisen järjestelmän toimeenpano liittyy EU:n yhteisen maatalouspolitiikan tuleviin uudistuksiin sisältyviin riskienhallintaratkaisuihin. Komission säädösehdotuksiin EU:n yhteisen maatalouspolitiikan uudistamisesta kuuluvan niin sanotun yhteisen maatalouspolitiikan strategiasuunnitelman asetuksen¹ mukaan jäsenvaltion tulisi kuvata kokonaisuutena maatalouden riskienhallinnan järjestäminen osana YMP-strategiasuunnitelmaa. Lisäksi jäsenvaltion tulisi esittää ne tukitoimet, joilla pyritään varmistamaan johdonmukainen ja kokonaisuutena lähestymistapa riskienhallintaan.

Tukea voitaisiin myöntää, jotta viljelijät voisivat riskienhallintavälineiden avulla hallita maatalouden tuotantoon ja tuloihin kohdistuvia, viljelijästä itsestään riippumattomia riskejä. Asetuksessa mainitun riskienhallintavälineen käyttökohdetta, kuten mitä tai millaisia sääilmiöitä, kasvintuhoojia tai eläintauteja se voisi koskea, ei ole aiemmasta poiketen määritelty. Tuki voisi kohdistua vakuutusmaksujen ja rahastojen rahoitusosuuksiin sekä rahastojen perustamisen hallinnollisiin kuluihin. Jäsenvaltion tulisi määritellä tukea saavat vakuutukset ja rahastot, vahinkojen laskeminen, tuen määräytyminen sekä säännöt rahastojen perustamisesta ja hallinnosta.

Tukea voitaisiin myöntää ainoastaan, jos menetykset ovat vähintään 20 prosenttia viljelijän edellisen kolmivuotiskauden tai edelliseen viisivuotiskauteen perustuvan kolmen vuoden keskimääräisestä vuosituotannosta tai -tulosta, lukuun ottamatta korkeinta tai alinta määrää. Tuki olisi enintään 70 prosenttia tukikelpoisista kustannuksista. EU:n yhteisen maatalouspolitiikan sääntelyn mukaisten riskienhallinnan muotojen ja niihin mahdollisesti esitettävien tukielementtien sisältö täsmentyy seuraavan tukiohjelmakauden (vuodesta 2021 alkaen) tukijärjestelmiä ja niiden rahoitusta koskevien lainsäädäntöehdotusten käsittelyn myötä.

Yhteisen maatalouspolitiikan uudistuksen yhteydessä uudistetaan myös maatalouden valtioneuvoston tukisääntöjä, mukaan lukien maatalouden valtioneuvoston suuntaviivat (2014/C 204/01)² ja maa- ja metsätalouden talouden ryhmäpoikkeusasetus (EU) N:o 702/2014³. Uuden kauden valtioneuvoston tukisääntöistä ei ole vielä olemassa komission ehdotusta.

¹ Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi jäsenvaltioiden yhteisen maatalouspolitiikan nojalla laatimien, Euroopan maatalouden tukirahastosta (maataloustukirahasto) ja Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) rahoitettavien strategiasuunnitelmien (YMP:n strategiasuunnitelmat) tukea koskevista säännöistä sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EU) N:o 1305/2013 ja (EU) N:o 1307/2013 kumoamisesta (KOM(2018) 392 final).

² Euroopan unionin suuntaviivat maa- ja metsätalouden ja maaseutualueiden valtioneuvoston tukien vuosina 2014–2020 (2014/C 204/01).

³ Komission asetus (EU) N:o 702/2014 tiettyjen maa- ja metsätalouden ja maaseutualueiden tukimuotojen toteutamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti.

1.5 EU:n lainsäädäntö

Yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä 28 päivänä marraskuuta 2006 annetun neuvoston direktiiviin 2006/112/EY, jäljempänä *arvonlisäverodirektiivi*, 401 artiklan mukaan arvonlisäverodirektiivin säännökset eivät estä jäsenvaltiota pitämästä voimassa tai ottamasta käyttöön muun muassa vakuutusmaksuveroja.

Vakuutusmaksuverotusta ei ole harmonisoitu EU:ssa. Jäsenvaltioissa, joissa vakuutusmaksuvero on käytössä, sovellettavat vakuutusmaksuverojarjestelmät eroavat toisistaan niille asetettujen tavoitteiden sekä veropohjan ja verokantojen osalta. Vakuutusmaksuveroa koskevat ratkaisut ovat siten kansallisia, ja niitä on tarkasteltava suhteessa kunkin jäsenvaltion omaan verojärjestelmään.

Eurooppalaisen vakuutusalan kattojärjestön (Insurance Europe) keräämän tiedon mukaan vakuutusverokannat ovat yleisesti Euroopassa Suomessa käytössä olevaa alhaisempia. Euroopassa on myös maita, joissa ei peritä veroa.

Suomessa vakuutusmaksuveroa pidetään arvonlisäverotusta täydentävänä erityisenä kulutusverona. Tämän vuoksi vakuutusmaksuveron veropohja on laaja. Lisäksi sovellettu verokanta vastaa arvonlisäveron 24 prosentin yleistä verokantaa ja on siten korkeampi kuin niissä maissa, joissa vakuutusmaksuverolle ei ole asetettu vastaavaa tavoitetta ja rakennetta.

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan mukaan, jollei perussopimuksissa toisin määrätä, jäsenvaltion myöntämä taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, ei sovellu sisämarkkinoille siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Valtiontukisäännökset asettavat rajoituksia ja menettelyllisiä vaatimuksia veronalennusten tai verovapautusten eli tukien käytölle.

Verotukseen voi sisältyä valtiontukena pidettäviä elementtejä, jos ne eivät ole yleisen verojärjestelmän mukaisia ja täyttävät muut valtiontukien ehdot. Esimerkiksi veron porrastaminen tai verovapauden myöntäminen jollekin tuotteelle tai sektorille täyttää yleensä valtiontukien tunnusmerkistön ja edellyttää siten pääsääntöisesti komission hyväksyntää. Vastaavasti veron rajaaminen siten, että joitain yrityksiä tai tuotannonaloja jää veron soveltamisalan ulkopuolelle, voi muodostaa tilanteen, jossa toimenpidettä tulee arvioida valtiontukilähtökohdasta. Tällöin on selvitettävä, onko toimenpiteelle peruste, jolla se voidaan hyväksyä yhteismarkkinoille sopivaksi.

Valtiontukisääntelyä koskevien tulkintojen mukaan verotuksellista toimenpidettä ei pidetä valtiontukena, jos se on verojärjestelmän yleisen luonteen, rakenteen sekä tavoitteiden mukainen ja jos sitä sovelletaan johdonmukaisesti kaikkiin tuotteisiin tai yrityksiin.

Vakuutusmaksuverolain tarkoituksena on kerätä vakuutusmaksuista veroa ja tuottaa verotuloja valtiolle. Satovahinkovakuutusten vapauttamista verosta ei voida johtaa vakuutusmaksuverojarjestelmän luonteesta ja rakenteesta. Tähän tulkintaan ei vaikuta se, että kyseessä on puhtaasti kansallinen vero, josta ei ole yhteisötason säännöksiä, tai se, että joissakin muissa jäsenvaltioissa vastaavat vakuutukset on vapautettu verosta. Vakuutusmaksuverolain kautta annettava tuki on siten satovahinkojen korvaamisesta annetun lain soveltamisen tavoin sidoksissa EU:n valtiontukisääntelyyn.

Euroopan komissiolta maaliskuussa 2018 saatujen alustavien tietojen mukaan satovahinkovakuutusten verovapautusta pidetään valtiontukena. Asiaan ei vaikuta se, toteutettaisiinko satovahinkovakuutustuotteiden tuki suorana verovapautuksena vai erityisenä palautusjärjestelmänä.

EU:n valtiontukisääntelyä koskevan pääsäännön mukaan valtiontueksi katsottavat toimenpiteet on ilmoitettava komissiolle ennen niiden käyttöönottoa. Ennakoilmoitusmenettelyn tarkoituksena on varmistaa tukien soveltuvuus yhteismarkkinoille eikä tukitoimenpidettä voida ottaa käyttöön ennen kuin komissio on hyväksynyt tukijärjestelmän. Ennakoilmoitusvelvollisuudesta on kuitenkin säädetty poikkeuksia.

Vakuutusmaksuveron poistaminen satovahinko- ja kasvintuhoojavakuutuksilta olisi EU:n valtiontukisääntelyn puitteissa mahdollista toteuttaa vaihtoehtoisilla tavoilla. Tuen oikeusperusta voisi perustua komission asetukseen (EU) N:o 1408/2013⁴ (maatalouden de minimis -asetus), komission asetukseen (EU) N:o 702/2014 (maa- ja metsätalouden ryhmäpoikkeusasetus) tai Euroopan unionin maa- ja metsätalouden ja maaseutualueiden valtiontuesta vuosina 2014—2020 annettuihin suuntaviivoihin (2014/C 204/01).

Maatalouden de minimis -asetus

Maatalouden de minimis -asetus antaa jäsenvaltioille vapauksia myöntää vähämerkityksistä valtiontukea kevennetyllä menettelyllä. Jäsenvaltio on vapautettu ennakoilmoitusmenettelystä ehdot täyttävän tuen osalta.

Asetus määrittelee maatalouden alkutuotannossa vähämerkityksisen tuen rajaksi enintään 15 000 euroa yhdelle tuensaajalle kolmen verovuoden jakson aikana. Toimenpiteen toteuttaminen asetuksen pohjalta edellyttäisi tuensaajan saamien de minimis -tukien kokonaismäärän tarkistamista tapauskohtaisesti.

Maatalouden de minimis -asetus asettaa myös rajan jäsenvaltion myöntämien vähämerkityksisten tukien kokonaismäärälle. Annetun tuen kokonaismäärää tulisi seurata kansallisesti vuosittain ja kyseessä oleva toimenpide tulisi ottaa huomioon jäsenvaltiokohtaisen rajan laskennassa.

Lisäksi olisi otettava huomioon, että komission asetuksen (EU) N:o 1407/2013⁵ (yleinen de minimis -asetus) mukaan tuensaajalle myönnetyn vähämerkityksisen tuen kokonaismäärä ei saa olla yli 200 000 euroa kolmen verovuoden jakson aikana. Maatalouden alkutuotannossa toimiva yritys on voinut saada esimerkiksi yleisen de minimis -asetuksen mukaisesti investointirahoitusta maatalouden ulkopuoliseen toimintaan.

Maatalouden de minimis -asetus rajaa asetuksen soveltamisen maataloustuotteiden alkutuotannossa toimiville yrityksille myönnettävään tukeen. Jäsenvaltiolla ei ole velvoitetta raportoida asetuksen nojalla myönnettyä tukea komissiolle ilman komission kirjallista pyyntöä.

Maa- ja metsätalouden ryhmäpoikkeusasetus

Maa- ja metsätalouden ryhmäpoikkeusasetus määrittelee maatalousalalla ja metsätalousalalla yhteismarkkinoille soveltuvan valtiontuen muodot, jotka on vapautettu ennakoilmoitusmenettelystä. Vapautus menettelystä edellyttää asetuksen ehtojen täysimääräistä toteutumista. Toimenpiteen toteuttaminen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisesti edellyttää ilmoitusta komissiolle vähintään 10 työpäivää ennen tukijärjestelmän voimaantuloa. Jäsenvaltion on osana valtiontukien vuosiraportointia toimitettava komissiolle vuosikertomus maksetuista tuista. Vuosikerto-

⁴ Komission asetus (EU) N:o 1408/2013 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen maatalousalalla.

⁵ Komission asetus (EU) N:o 1407/2013 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen.

muksesta on käytävä ilmi tuensaajien määrä, tuen kokonaismäärä sekä tuki-intensiteetti. Ryhmäpoikkeusasetuksessa tuki-intensiteetillä tarkoitetaan tuen bruttomäärää ilmaistuna prosentteina tukikelpoisista kustannuksista ennen verojen tai muiden maksujen vähentämistä.

Ryhmäpoikkeusasetus mahdollistaa tuen vakuutusmaksujen suorittamiseen edellytyksellä, että asetuksen vaatimukset täyttyvät. Asetuksen 28 artiklan mukaan tuki on mahdollinen vakuutuksille, jotka on tarkoitettu kattamaan epäsuotuisista sääoloista tai kasvintuhoojista aiheutuneet menetykset. Vakuutus ei saa sisältää tulevan maataloustuotannon tyyppiä tai määrää koskevia ehtoja tai määräyksiä. Asetuksen mukaan tuen enimmäisintensiteetti on 65 prosenttia vakuutusmaksujen kustannuksista. Kustannuksiin luetaan vakuutusmaksuveron osuus.

Ryhmäpoikkeusasetusta sovelletaan vain maatalouden alkutuotannossa toimiviin pieniin ja keskisuuriin yrityksiin. Asetuksessa nämä yritykset on määritelty yrityksiksi, joiden palveluksessa on vähemmän kuin 250 työntekijää ja joiden vuosiliikevaihto on enintään 50 miljoonaa euroa tai taseen loppusumma enintään 43 miljoonaa euroa. Vakuutusmaksuverosta luopumisen toteuttaminen ryhmäpoikkeusasetuksen pohjalta edellyttää, että tuensaajien joukko rajataan kosemaan vain maatalouden alkutuotannossa toimivia pieniä ja keskisuuria yrityksiä. Suomessa ei ole tällä hetkellä määritelmän mukaisia maatalouden alkutuotannossa toimivia suuria yrityksiä, joille tukea ei voisi myöntää.

Komission on 10 päivän kuluessa jäsenmaan ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisen ilmoituksen toimittamisesta annettava ilmoitus, tarvitseeko se suuntaviivojen mukaisen notifikaation arvioidakseen jäsenvaltion kuvaileman menettelyn soveltuvuutta sisämarkkinoille. Mikäli komissio ei pyydä notifikaatiota, jäsenvaltio voi toteuttaa toimenpiteen.

Maa- ja metsätalouden ryhmäpoikkeusasetuksen mukaista tukea ei saa maksaa tuensaajalle, joka on yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen (EU) N:o 651/2014⁶ 1 artiklan 4 kohdan c alakohdassa tarkoitettulla tavalla taloudellisesti vaikeuksissa tai jota koskee mainitun artiklan 4 kohdan a alakohdassa tarkoitettu Euroopan komission aikaisempaan päätökseen perustuva maksamaton perintämääräys, jossa tuki on julistettu sääntöjenvastaiseksi ja sisämarkkinoille soveltumattomaksi.

EU:n maa- ja metsätalouden ja maaseutualueiden valtiontuesta annetut suuntaviivat

EU:n maa- ja metsätalouden ja maaseutualueiden valtiontuesta vuosina 2014—2020 annetut suuntaviivat sisältävät komission esittämät edellytykset ja perusteet, joiden täytyessä maatalouden tuen katsotaan soveltuvan sisämarkkinoille. Suuntaviivojen perusteella toimeenpantavat tuet on ilmoitettava komissiolle ennen niiden käyttöönottoa, eikä toimenpidettä saa toteuttaa ennen komission päätöstä. Komission päätös on voimassa määräajan (usein viisi tai seitsemän vuotta), minkä jälkeen toimenpide on ilmoitettava uudelleen komissiolle ja tukijärjestelmä tarvittaessa päivitettävä. Jäsenvaltion on osana valtiontukien vuosiraportointia toimitettava komissiolle vuosikertomus, josta käy ilmi tuen ja tuensaajien määrä sekä tuki-intensiteetti.

Tuen on täytettävä suuntaviivoissa annetut ehdot sekä noudatettava erityisehtoja. Nämä erityisehdot määrittävät tukikelpoiset kustannukset ja asettavat tuen enimmäisintensiteetiksi 65 prosenttia vakuutusmaksujen kustannuksista. Tuki on mahdollista vakuutuksille, jotka on tarkoitettu kattamaan epäsuotuisista sääoloista tai kasvintuhoojista aiheutuneet menetykset.

⁶ Komission asetus (EU) N:o 651/2014 tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti

Maatalousalan suuntaviivojen mukaista tukea ei saa maksaa tuensaajalle, joka on yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 1 artiklan 4 kohdan c alakohdassa tarkoitettulla tavalla taloudellisesti vaikeuksissa tai jota koskee mainitun artiklan 4 kohdan a alakohdassa tarkoitettu Euroopan komission aikaisempaan päätökseen perustuva maksamaton perintämääräys, jossa tuki on julistettu sääntöjenvastaiseksi ja sisämarkkinoille soveltumattomaksi.

Verovapauden toteuttaminen suuntaviivojen mukaisesti mahdollistaisi tuen maksamisen myös suuren yrityksen ehdot täyttävälle tuensaajalle. Määritelmän mukaisia suuria yrityksiä ei Suomen maatalouden alkutuotannossa tällä hetkellä kuitenkaan ole.

Ennakoilmoitusmenettely olisi ryhmäpoikkeusasetuksen mukaista ilmoitusmenettelyä hallinnollisesti hitaampi ja raskaampi. Jäsenvaltiolla ei ole mahdollista toteuttaa suuntaviivojen mukaan ilmoitettua toimenpidettä, ennen kuin komissio on antanut asiasta päätöksen. Tavanomainen kesto komission päätöksen saamiselle on yli vuosi.

1.6 Kasvinterveyslaki

Kasvinterveyslaki koskee toimenpiteitä, joilla pyritään säilyttämään hyvä kasvinterveyden tila ja joihin kasvintuhoojien torjumiseksi ja leviämisen estämiseksi voidaan ryhtyä.

Kasvinterveyslain nojalla maatalousalantoimijalle voidaan maksaa korvauksia kasvintuhoojan hävittämiseksi annetun torjuntapäätöksen täytäntöönpanosta aiheutuneisiin välittömiin ja välttämättömiin kustannuksiin, jos kasvintuotannolle aiheutuneet vahingot ovat poikkeuksellisen suuret. Korvauksen maksamisen edellytyksenä on, että toimijalle on aiheutunut hävittämistoimenpiteistä huomattavia kustannuksia, joilla on toimijan elinkeinolle kohtuuttoman suuri merkitys tai joiden korvaaminen on toimijan elinkeinon jatkamisen kannalta tarpeellista. Korvausta voidaan maksaa vain siltä osin kuin korvausta ei makseta vakuutuksesta tai rahastosta.

Kasvinterveyslain mukaan metsässä kasvaviin puihin kohdistuneesta kasvintuhoojaa koskevasta torjuntapäätöksestä aiheutuneet kustannukset korvataan siltä osin kuin ne ylittävät säännöllisestä metsänhoidosta tai tavanomaisesta puutavaran korjuusta aiheutuvat kustannukset.

Korvausten maksamisesta päättää Elintarviketurvallisuusvirasto (vuoden 2019 alusta Ruokavirasto). Vuodesta 2014 alkaen viisi toimijaa on hakenut kasvintuhoojan torjuntapäätöksestä aiheutuvien kustannusten korvaamista. Elintarviketurvallisuusvirasto on näissä tapauksissa päättänyt, että edellytykset eivät täytyneet. Tähän on päätyntä myös korkein hallinto-oikeus ratkaisussa (KHO 2018:105). Metsään kohdistuvasta kasvintuhoojan torjuntapäätöksestä aiheutuvien kustannusten korvaamista on hakenut ja saanut yksi toimija vuonna 2016.

Maa- ja metsätalouden ryhmäpoikkeusasetuksessa säädetään tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi. Ryhmäpoikkeusasetus koskee Suomessa maatalouden toimijoille kasvinterveyslain nojalla maksettavia tukia. Metsänomistajille ei ole olemassa olevien valtiontukisääntöjen nojalla mahdollista myöntää tukea kasvintuhoojavakuutusten ottamiseen.

2 Esityksen tavoite ja ehdotettu muutos

2.1 Yleistä

Pääministeri Sipilän hallitus päätti vuoden 2018 elokuussa pidetyssä budjettiriihessä poistaa vakuutusmaksuveron satovahinko- ja kasvitautivakuutuksilta vuosina 2019—2027.

HE 317/2018 vp

Vakuutus pohjaisen järjestelmän käyttöönoton edistämistä koskevien aikaisempien linjausten mukaisesti vakuutusmaksuverolakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että satovahinko- ja kasvintuhoojavakuutukset vapautetaan vakuutusmaksusta suoritettavasta verosta. Vapautus olisi määräaikainen ja voimassa lain voimaantulopäivästä vuoden 2027 loppuun.

Ehdotuksen tavoitteena on sato- ja kasvintuhoojavahinkojen vakuutus pohjaisen järjestelmän käynnistämisen helpottaminen.

Vakuutus pohjaisessa järjestelmässä riskienhallintakeinojen suhteen tavoitteena on se, että vakuutuksen ottanut viljelijä osallistuu vakuutusmaksun muodossa järjestelmän kustannuksiin. Tämän arvioidaan kannustavan viljelijää vahinkojen määrää vähentäviin ennaltaehkäiseviin toimenpiteisiin. Vakuutus pohjaisessa järjestelmässä vakuutuksia voidaan myös kehittää kysyntää vastaaviksi valtion korvausjärjestelmää joustavammin. Vakuutusten etuna nähdään muutoinkin se, että niiden hallinnoinnista vastaa vakuutusyhtiö ammattimaisena toimijana. Lisäksi vakuutus pohjaisen järjestelmän tavoitteena on se, että tarve jälkikäteisille valtion tukitoimille vähenee. Vakuutusten yleistyessä vakuutuksista saatavat korvaukset auttaisivat myös maatalous- ja puutarha-alan yrityksiä selviämään taloudellisesti vahinkovuosina. Tämä ylläpitäisi maatalous- ja puutarha-alan toiminnan jatkuvuutta sekä huoltovarmuutta.

Vapautuksen määräaikaisuus mahdollistaisi vapautuksen vaikutusten seurannan. Määräaikaisuuden avulla pyrittäisiin varmistamaan vapautuksen siirtyminen vakuutusten hintoihin ja sen kohdentuminen maatalouden harjoittajille. Päätös verovapauden jatkamisesta tehtäisiin vaikutusten toteutumisen arvioinnin jälkeen. Vapautuksen määräaikaisuutta puoltaa lisäksi se, että vapautuksen käyttöönoton edellytyksenä oleva komission EU:n valtioneuvoston päätös on määräaikainen.

Verovapauden kautta annettava tuki olisi sidoksissa EU:n valtioneuvoston sääntelyyn. Tukimuotojen soveltamisalaan liittyvien rajausten vuoksi toimenpide ei soveltuisi toteutettavaksi de minimis -asetuksen perusteella. Toimenpide olisi siten toteutettava maa- ja metsätalouden ryhmäpoikkeusasetuksen perusteella tai ilmoitettava komissiolle ennen sen käyttöönottoa EU:n maa- ja metsätalouden ja maaseutualueiden valtioneuvoston vuosina 2014—2020 annettujen suuntaviivojen mukaisesti. Mikäli tuki ilmoitetaan suuntaviivojen perusteella, sitä ei saisi toteuttaa ennen komission päätöstä.

Tuen toteuttaminen maa- ja metsätalouden ryhmäpoikkeusasetuksen perusteella on nopein tapa saada komission hyväksyntä toimenpiteelle. Tuen ilmoittaminen suuntaviivojen mukaisesti myöhäistäisi voimaantuloa merkittävästi ilman, että se tarjoaisi erityisiä hyötyjä toimeenpanon osalta. Tämän vuoksi toimenpide toteutettaisiin maa- ja metsätalouden ryhmäpoikkeusasetuksen perusteella.

Toimenpiteelle on saatu maa- ja metsätalouden ryhmäpoikkeusasetuksen perusteella komission hyväksyntä joulukuussa 2018.

Satovahinko- ja kasvintuhoojavakuutusten verovapautuksen toteuttamisvaihtoehtoina on harjattu palautusmenettelyä ja suoraa verovapautta.

Palautuksen osalta on selvitetty vaihtoehtoa, joka pohjautuisi maataloudessa käytettyjen eräiden energiatuotteiden valmisteveron palautuksesta annettuun lakiin (603/2006). Menettelyssä Verohallinto palauttaa valmisteveron maatalouden harjoittajan erillisen hakemuksen perusteella maatalouden tuloverotuksen toimittamisen yhteydessä.

Suoran verovapauden osalta on selvitetty vaihtoehtoa, joka pohjautuisi sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetun lain (1260/1996) 4 §:n 2 momentissa tarkoitettuun veronalennukseen. Alennetun veron menettelyssä sähköverkonhaltija suorittaa teollisuudessa tai konesalissa käytetystä sähköstä veroa alennetun veroluokan mukaisesti.

Suora verovapaus vaatisi henkilöresursseja ja vuosittaisia toimintamenoja vähemmän kuin palautusmenettely. Se olisi myös helpompi sekä halvempi toteuttaa tietojärjestelmiin ja siinä viestinnän ja ohjauksen tarve olisi vähäisempää. Suorassa vapautuksessa vakuutuksenottaja saisi tuen heti vakuutusmaksun maksamisen yhteydessä. Palautusmenettelyssä tuki maksettaisiin viivästettynä koko vuoden vakuutusmaksujen osalta kerralla vakuutusmaksujen maksuvuotta seuraavan vuoden syksyllä. Satovahinko- ja kasvintuhoojavakuutusten vakuutusmaksuveron palautuksen yhdistäminen energiatuotteiden valmisteveron palauttamismenettelyyn voisi lisäksi viivästyttää energiaveron palautuksia. Suorassa vapautuksessa petosriski olisi vähäisempi kuin palautusmenettelyssä. Vakuutusyhtiöiden velvoitteiden näkökulmasta vaihtoehdot vaikuttavat hallinnollisen taakan suhteen neutraaleilta. Reaaliaikaisena tukena suora vapautus edistäisi todennäköisesti paremmin vakuutusten myyntiä kuin viiveellä maksettava palautus.

Näistä syistä verovapaus ehdotetaan toteutettavaksi sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetun lain mukaisen menettelyn kaltaisena suorana verovapautena.

2.2 Verovapautuksen soveltamisala

Vakuutusmaksuverolakiin ehdotetaan lisättäväksi laista kumotun 5 §:n tilalle uusi 5 §, jonka mukaan verosta vapaa olisi vakuutusmaksu, joka perustuu satovahinkovakuutussopimukseen tai maatalouden alkutuotannon kasvintuhoojavakuutussopimukseen.

Pykälän 1 momenttiin sisältyvän soveltamisalan rajauksen mukaisesti kasvintuhoojavakuutussopimusten verovapautus koskisi ainoastaan maatalouden alkutuotannon kasvintuhoojavakuutussopimuksia. Nykyisten valtioneuvoston päätösten nojalla metsänomistajille ei ole mahdollista myöntää tukea kasvintuhoojavakuutusten ottamiseen. Maa- ja metsätalouden ryhmäpoikkeusasetuksessa maatalousalalla tarkoitetaan kaikkia maatalouden alkutuotannon sekä maataloustuotteiden jalostuksen tai kaupan pitämisen alalla toimivia yrityksiä.

Pykälän 2 momenttiin sisältyvän maa- ja metsätalouden ryhmäpoikkeusasetukseen pohjautuvan rajauksen mukaan verovapauden edellytyksenä olisi, että maatalouden harjoittajan palveluksessa on vähemmän kuin 250 työntekijää ja maatalouden harjoittajan vuosiliikevaihto on enintään 50 miljoonaa euroa tai taseen loppusumma on enintään 43 miljoonaa euroa.

Vastaavasti EU:n valtioneuvoston päätösten nojalla johtuvista syistä verovapaus ei pykälän 3 momentin mukaan koskisi maatalouden harjoittajaa, joka on yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 1 artiklan 4 kohdan c alakohdassa tarkoitettulla tavalla taloudellisesti vaikeuksissa tai jota koskee mainitun artiklan 4 kohdan a alakohdassa tarkoitettu Euroopan komission aikaisempaan päätökseen perustuva maksamaton perintämääräys, jossa tuki on julistettu sääntöjenvastaiseksi ja sisämarkkinoille soveltumattomaksi.

Pykälän 4 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitettulla maatalouden alkutuotannolla tarkoitettaisiin maa- ja metsätalouden ryhmäpoikkeusasetuksessa määriteltyä tuotantoa. Asetuksen mukaan maatalouden alkutuotannolla tarkoitetaan perussopimuksen liitteessä I lueteltujen maaperän ja kotieläintuotannon tuotteiden tuotantoa toteuttamatta muita näiden tuotteiden luonnetta muuttavia toimia.

Pykälän 5 momentissa todettaisiin, että tukeen sovellettaisiin eräiden valtion tukea koskevien Euroopan unionin säännösten soveltamisesta annettua lakia (300/2001). Kyseisessä laissa säädetään valtion tukien valvontaan liittyvistä tukien takaisinperinnästä, tukien ilmoitusmenettelyistä ja tarkastuskäynneistä sekä virka-avusta.

Vakuutusmaksuverolain 7 §:n mukaisesti verotukseen sovellettaisiin muutoin, mitä arvonlisäverosta arvonlisäverolain (1501/1993) II osassa, oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetussa laissa (768/2016) ja veronkantolaissa (11/2018) tai muussa laissa säädetään. Verotuki rinnastettaisiin siten menettelyllisesti vakuutusmaksuveroasioihin. Tämä koskisi muun muassa oikaisua ja muutoksenhakua.

2.3 Tukea koskevat menettelyt

Vakuutusmaksuverolakiin ehdotetaan lisättäväksi laista kumotun 6 §:n tilalle uusi 6 §, jonka mukaan verovelvollisen tulisi vuosittain ilmoittaa tukiviranomaiselle 5 §:n mukaisista vakuutusmaksuista. Vakuutusmaksuverolain 2 §:n mukaan verovelvollinen on jokainen, joka harjoittaa Suomessa vakuutusliikettä tai vakuutuksenottaja, jos vakuutusmaksu suoritetaan muulle kuin Suomessa vakuutusliikettä harjoittavalle vakuutuksenantajalle. Vakuutusmaksuverolain 2 §:n mukaan ulkomaisella ETA-vakuutusyhtiöllä, joka harjoittaa Suomessa vakuutuspalvelujen vapaata tarjontaa, on oltava veron suorittamista varten Suomessa kotipaikan omaava edustaja. Tukiviranomaisena toimisi Verohallinto.

Pykälän 1 momentin mukaan ilmoitettavia tietoja olisivat vakuutuksenantajan nimi ja tunniste, vakuutuksenottajan nimi ja tunniste, vakuutuksenottajan yritystyyppi, alue, jolle vakuutuksenottaja on sijoittautunut, vakuutuksenottajan toimiala, vakuutusmaksun määrä ja vero, joka olisi ollut suoritettava, jos vakuutusmaksu olisi verollinen. Tiedot olisi muun muassa ilmoitettava maa- ja metsätalouden ryhmäpoikkeusasetuksen 9 artiklan mukaisen julkaisuvelvollisuuden toteuttamiseksi. Verovelvollisen olisi ilmoitettava tietojen muuttumisesta Verohallinnolle. Ilmoitettavat tiedot pohjautuisivat ryhmäpoikkeusasetuksen liitteeseen III.

Tiedot merkittäisiin Verohallinnon ylläpitämään rekisteriin. Rekisteriin voitaisiin tehdä merkintä myös muusta tukeen vaikuttavasta seikasta. Verohallinto voisi antaa tarkempia määräyksiä annettavista tiedoista tuen myöntämisestä, valvomista ja tietojen julkaisemista varten sekä tietojen ilmoittamismenettelyistä.

Verohallinto toimittaisi komissiolle vuosikertomuksen maksetuista tuista valtiontukien vuosiraportointiin liittyen. Vuosikertomuksesta ilmenisi tuensaajien määrä, tuen kokonaismäärä sekä tuki-intensiteetti.

3 Esityksen vaikutukset

Satovahinko- ja kasvintuhoojavakuutusmarkkinat ovat vasta kehittymässä Suomessa. Vuodesta 2016 lähtien poikkeuksellisten sääilmiöiden varalle hankittavia satovahinkovakuutuksia on tarjonnut kaksi suomalaista vakuutusyhtiötä. Vakuutusosalta saatujen tietojen mukaan vuonna 2018 peltoalasta oli vakuutettuna vain noin yksi prosentti. Kasvintuhoojavahinkojen varalle Suomessa ei ole tällä hetkellä tarjolla vakuutuksia.

Taloudelliset vaikutukset

Vakuutusmaksuverotuotto valtiolle oli vuoden 2017 tasolla 768 miljoonaa euroa. Nykyisestä vakuutusmarkkinoiden tilanteesta johtuen satovahinko- ja kasvintuhoojavakuutuksista on ker-

tynyt vakuutusmaksuveroa valtiolle vain vähäisessä määrin. Verovapauden vaikutus valtion verotuottoon olisi siten vähäinen. Verotuoton menetys olisi nykytasolla arviolta alle 100 000 euroa vuodessa. Verovapauden vaikutukset verotuottoon kasvaisivat tulevaisuudessa satovahinko- ja kasvintuhoojavakuutusten myynnin lisääntyessä.

Suomen kokonaispeltoala on noin 2,3 miljoonaa hehtaaria ja keskipeltoala tilaa kohti on noin 47 hehtaaria. Vuosina 2012—2015 tehdyn tutkimuksen perusteella on arvioitu, että satovahinkovakuutuksia saatettaisiin ottaa korkeintaan noin 0,5 miljoonalle hehtaarille. Tämä tarkoittaisi, että enintään noin 10 500 maatalouden harjoittajaa olisi kiinnostunut ottamaan vakuutuksen.

Satovahinkovakuutusten verovapaudesta aiheutuvaa verotuoton menetystä on vaikea arvioida, koska vakuutusten keskimääräisestä hinnasta ei ole tietoa. Markkinoilla tarjolla olevat vakuutustuotteet poikkeavat toisistaan ja vakuutusten hinnat vaihtelevat. Karkeasti arvioituna verotuoton menetys olisi alle 10 miljoonan euroa, jos koko Suomen peltoala vakuutettaisiin laajasti kattavilla vakuutuksilla. Todennäköisesti satovahinkovakuutusten verovapauden vaikutus valtion verotuottoon olisi enintään 1—2 miljoonaa euroa vuodessa.

Kasvihuoneyrityksiä on Suomessa tällä hetkellä noin 850 ja puutarhayrityksiä noin 3 700. Vuoden 2013 arvion mukaan noin 500 tuottajaa saattaisi olla kiinnostunut kasvintuhoojavakuutuksesta. Kasvintuhoojavakuutusten osalta verotuoton menetys olisi noin 0,5 miljoonaa euroa, jos kaikki 4 550 tuottajaa ottaisi kasvintuhoojavakuutuksen ja vakuutuksen keskimääräinen hinta olisi 500 euroa.

Satovahinko- ja kasvintuhoojavakuutusten vakuutusmaksuveron poistamisesta muodostuisi yritystukea. Verotuen määrä olisi vapautuksen suuruinen.

Vaikutukset vakuutusmarkkinoihin

Satovahinko- ja kasvintuhoojavakuutusten vakuutusmaksuveron poistamisen oletetaan laskevan näiden vakuutusten hintaa ja lisäävän niiden kysyntää. Hintaa voisi laskea myös kysynnän kasvusta johtuva vakuutuksenottajien määrän kasvu. Hyödykkeiden hintojen määräytymistä koskevien tutkimusten mukaan veronalennus ei kuitenkaan välttämättä siirtyisi hintoihin täysimääräisesti. Vaarana on tällöin se, että osa veronalennuksesta hyödyttäisi ainoastaan vakuutusyhtiöitä eikä siirtyisi maatalouden harjoittajille.

Satovahinkoriskien alueelliset, tuotantosunnittaiset ja satokausittaiset vaihtelut (niin sanottu voimakas vahinkovolatiliteetti) aiheuttavat haasteita vakuutustuotteiden suunnittelulle ja hinnoittelulle lisäten vakuutusten tarjoajien alttiutta varovaiseen vakuutusyritysten kannattavuutta turvaavaan hinnoitteluun. Myös kasvinterveyssektorilla on haasteita luoda vakuutuksia tuhoajien suuresta määrästä ja niiden esiintymisen arvaamattomuudesta johtuen. Tämä voi lisätä mahdollisuutta verovapauden vaikutuksen kohdentumiseen vakuutuksen tarjoajalle osana tuotteen hinnanmuodostusta. Markkinaolosuhteista riippuen osa veronalennuksesta voisi siten kohdentua vakuutuksen tarjoajille eikä maatalouden harjoittajille.

Vapautuksen siirtyminen vakuutushintoihin tulisi siten varmistaa vakuutusten hintojen seurannalla.

Satovahinko- ja kasvintuhoojavakuutusten kysynnän kasvu voisi edistää vakuutustuotteiden kehitystyötä. Vakuutustuotteet saattaisivat siten nykyistä paremmin vastata viljelijöiden tarpeita ja vakuutusten kattavuus voisi laajentua. Markkinoiden laajetessa myös ulkomaiset vakuutusyhtiöt voisivat mahdollisesti tarjota vakuutustuotteita Suomen markkinoilla.

Hallinnolliset vaikutukset

Satovahinko- ja kasvintuhoojavakuutusten vapauttaminen vakuutusmaksuverosta lisäisi alkuvaiheessa Verohallinnon tehtäviä ja kustannuksia. Tietojärjestelmien muutuskustannukset olisivat arviolta noin 120 000—220 000 euroa ja muut kustannukset noin 30 000 euroa (80 henkilötyöpäivää). Ulkoiset kustannukset olisivat arviolta vähintään 105 000 euroa (0,5 henkilötyövuotta) ja enintään 196 000 euroa (1 henkilötyövuosi). Verohallinnon henkilöstömenot olisivat arviolta vähintään 14 000 euroa (0,2 henkilötyövuotta) ja enintään 25 000 euroa (0,4 henkilötyövuotta). Kustannuksia aiheutuisi lisäksi muun muassa viestinnästä, lomakesuunnittelusta ja ohjeistuksesta. Vuosittaiset valvonta- ja ylläpitokustannukset olisivat arviolta noin 30 000 euroa (80 henkilötyöpäivää).

Vapautuksen alkuvaiheen kustannusten ei arvioida aiheuttavan Verohallinnon lisärahoitustarvetta. Verohallinto sisällyttäisi vapautuksen vuotuiset hallinnolliset kustannukset tulevien vuosien toiminnan ja talouden suunnitteluun.

Ehdotus aiheuttaisi ilmoitusvelvollisille vakuutuksenantajille ja –ottajille vähäisessä määrin hallinnollisia kustannuksia muutosvaiheessa ja myöhemmin. Kustannusten ei arvioida olevan merkittäviä.

4 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu valtiovarainministeriössä yhteistyössä maa- ja metsätalousministeriön kanssa ja siitä on kuultu Verohallintoa sekä keskeisiä elinkeinoelämän etujärjestöjä ja toimijoita.

Esitysluonnoksesta pyydettiin lausunto 21 taholta. Lausunnon antoivat työ- ja elinkeinoministeriö, Verohallinto, Andelslaget Närpes Grönsaker, Elintarviketurvallisuusvirasto Evira, Finanssiala ry, Finanssivalvonta, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, Maaseutuvirasto, Puutarhaliitto ry, Siemenkauppiaitten yhdistys ry, Suomen Yrittäjät ry, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f, Veronmaksajain Keskusliitto ry ja Ålands Trädgårdshall Andelslag.

Lausunnoissa suhtauduttiin esitykseen myönteisesti.

5 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan mahdollisimman pian, ja se olisi voimassa vuoden 2027 loppuun.

Lakia sovellettaisiin sellaiseen vakuutusmaksuun, joka maksetaan lain voimassaoloaikana alkavalta vakuutuskaudelta.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

eräistä vakuutusmaksuista suoritettavasta verosta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään väliaikaisesti eräistä vakuutusmaksuista suoritettavasta verosta annettuun lakiin (664/1966) siitä lailla 774/2016 kumotun 5 ja 6 §:n tilalle uusi 5 ja 6 § seuraavasti:

5 §

Verosta vapaa on vakuutusmaksu, joka perustuu satovahinkovakuutus sopimukseen tai maatalouden alkutuotannon kasvintuhoojavakuutus sopimukseen.

Verovapauden edellytyksenä on, että maatalouden harjoittajan palveluksessa on vähemmän kuin 250 työntekijää ja maatalouden harjoittajan vuosiliikevaihto on enintään 50 miljoonaa euroa tai taseen loppusumma on enintään 43 miljoonaa euroa.

Verovapaus ei koske vakuutusmaksua, jos maatalouden harjoittaja on tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti annetun komission asetuksen (EU) N:o 651/2014 1 artiklan 4 kohdan c alakohdassa tarkoitettulla tavalla taloudellisesti vaikeuksissa tai maatalouden harjoittajaa koskee mainitun artiklan 4 kohdan a alakohdassa tarkoitettu Euroopan komission aikaisempaan päätökseen perustuva maksamaton perintämääräys, jossa tuki on julistettu sääntöjenvastaiseksi ja sisämarkkinoille soveltumattomaksi.

Maatalouden alkutuotannolla tarkoitetaan tiettyjen maa- ja metsätalouden alan ja maaseutualueiden tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja 107 ja 108 artiklan mukaisesti annetussa komission asetuksessa (EU) N:o 702/2014 määriteltyä tuotantoa.

Pykälässä tarkoitettuun tukeen sovelletaan eräiden valtion tukea koskevien Euroopan unionin säännösten soveltamisesta annettua lakia (300/2001).

6 §

Verovelvollisen tulee vuosittain ilmoittaa Verohallinnolle 5 §:n mukaisista vakuutus sopimuksista seuraavat tiedot:

- 1) vakuutuksenantajan nimi ja tunniste;
- 2) vakuutuksenottajan nimi ja tunniste;
- 3) vakuutuksenottajan yritystyyppi;
- 4) alue, jolle vakuutuksenottaja on sijoittautunut;
- 5) vakuutuksenottajan toimiala;
- 6) vakuutusmaksun määrä;
- 7) vero, joka olisi ollut suoritettava, jos vakuutusmaksu olisi verollinen.

Tiedot on ilmoitettava 5 §:n 4 momentissa tarkoitettun komission asetuksen (EU) N:o 702/2014 9 artiklan mukaisen julkaisuvelvollisuuden toteuttamiseksi.

Verovelvollisen on ilmoitettava viipymättä 1 momentissa tarkoitettujen tietojen muuttamisesta Verohallinnolle.

Tiedot merkitään Verohallinnon ylläpitämään rekisteriin. Rekisteriin voidaan tehdä merkintä myös muusta tukeen vaikuttavasta seikasta.

HE 317/2018 vp

Verohallinto voi antaa tarkempia määräyksiä annettavista tiedoista tuen myöntämistä, valvomista ja tietojen julkaisemista varten sekä tietojen ilmoittamismenettelystä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 ja on voimassa vuoden 2027 loppuun.
Lakia sovelletaan sellaiseen vakuutusmaksuun, joka maksetaan lain voimassaoloaikana alka-valta vakuutuskaudelta.

Helsingissä 17 päivänä tammikuuta 2019

Pääministeri

Juha Sipilä

Valtiovarainministeri Petteri Orpo